

Γ Ν Ω Μ Ο Δ Ο Τ Η Σ Η

«Ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης και η ρύθμιση της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών λειτουργιών του βαθμού αυτού, κατά την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Συντάγματος»

A. ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ

Ζητήθηκε η επιστημονική μου άποψη επί των ακόλουθων ερωτημάτων:

A. Το συνταγματικό καθεστώς των Ειρηνοδικών και η συνταγματική πρόβλεψη:

- 1) Αποτελούν οι Ειρηνοδίκες διακριτό κλάδο εντός της πολιτικής δικαιοσύνης;
- 2) Συνιστά η ενοποίηση, κατά την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ : α. προαγωγή των Ειρηνοδικών, β. μετάταξη με εισφορά των οργανικών τους θέσεων ή γ. άλλου είδους μεταβολή της υπηρεσιακής τους κατάστασης;

B. Μετά την ενοποίηση:

- 1) Επιβάλλει το Σύνταγμα τη διατήρηση του ισχύοντος βαθμολογικού (άρθρο 66 παρ. 2 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., ν. 4938/2022) και μισθολογικού καθεστώτος (ν.3205/03 και ν.2521/97) των Ειρηνοδικών;
- 2) Ποιες οι συνταγματικές προϋποθέσεις, τα όρια και τα κριτήρια σχετικά με την υπηρεσιακή (ιδίως βαθμολογική) εξέλιξη των Ειρηνοδικών; Είναι συνταγματικά επιτρεπτή η συγκρότηση ειδικής (παράλληλης ως προς την κοινή) επετηρίδας που οδηγεί σε νεοπαγείς ανώτερες θέσεις;

B. ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Το συνταγματικό καθεστώς των Ειρηνοδικών και η συνταγματική πρόβλεψη

1ο ερώτημα: Αποτελούν οι Ειρηνοδίκες διακριτό κλάδο εντός της πολιτικής δικαιοσύνης;

Σύμφωνα με το Σύνταγμα της Ελλάδας, οι Ειρηνοδίκες είναι και αυτοί δικαστικοί λειτουργοί, το καθεστώς των οποίων διέπεται από τις συνταγματικές διατάξεις περί δικαιοσύνης των οικείων άρθρων του Ε' τμήματος του Συντάγματος (ΣτΕ 2425/2018, Γ' 5μ, §4, ΣτΕ 851/2011, Τμ. Γ' §9), απολαύουν δε προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, και άρα ισοβιότητας (άρθρο 88 παρ. 1 Σ), με σκοπό την απρόσκοπτη απονομή της δικαιοσύνης και τον σεβασμό του δικαιώματος δικαστικής προστασίας με εγγυήσεις δίκαιης δίκης. Ειδικότερα, με βάση το άρθρο 88 Σ και τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ 851/2011 7μ. και ΣτΕ 2425/2018 ΣΤΕ, Τμ. Γ' , 5μ),

«το σύνολο των ειρηνοδικείων και πταισματοδικείων και οι υπηρετούντες σε αυτά δικαστικοί λειτουργοί, ειρηνοδίκες και πταισματοδίκες, δεν συνιστούν έναν ιδιαίτερο και αυτοτελή κλάδο της δικαιοσύνης, ανεξάρτητο από τα υπόλοιπα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια, αλλά, αντιθέτως, αποτελούν *τμήμα* της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης».

Ειδικότερα, ο κλάδος της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης υποδιαιρείται σε τρεις ξεχωριστούς υποκλάδους:¹

- 1) Στον κλάδο των Ειρηνοδικών,
- 2) της Εισαγγελίας και
- 3) των λοιπών τακτικών δικαστών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης.

Η ένταξη σε κοινό κλάδο επιρρωνύεται και από την πρόβλεψη του κοινού νομοθέτη και δη του άρθρου 88 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., σύμφωνα με το οποίο:

«§5. Σε περίπτωση υπηρεσιακής ανάγκης, μπορεί να ασκήσει προσωρινώς καθήκοντα σε πρωτοδικείο ειρηνοδίκης ή πταισματοδίκης που ορίζεται από τον πρόεδρο πρωτοδικών της περιφέρειάς του.»

Εξάλλου, και οι προαγωγές, προβλέπονται σήμερα με τρόπο διακριτό, όμοιο με τους λοιπούς υποκλάδους, αλλά όχι ενιαίο, και σε διαφορετικές διατάξεις (άρθρα 87-89 και 90 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.).

¹ Φ. Σπυρόπουλος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Έκδόσεις Σάκκουλας 2020, 2^η έκδ., σελ. 434.

Συνεπώς, η απάντηση στο ερώτημα Α1 είναι ότι:

Οι Ειρηνοδίκες δεν συνιστούν διακριτό, ιδιαίτερο και αυτοτελή κλάδο της Δικαιοσύνης, αλλά υποκλάδο (τμήμα) της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, που διαφοροποιείται από τους υπόλοιπους τακτικούς δικαστές του ίδιου κλάδου με κριτήρια λειτουργικά, δηλαδή με βάση την, κατά τις επιλογές του νομοθέτη, κατανομή της δικαιοδοσίας. Συνεπώς, δεν αποτελούν απλώς μία βαθμίδα του ενός και μόνου υποκλάδου των τακτικών δικαστών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, τοποθετούμενη, εν είδει διακριτής βαθμίδας και μόνον, στο κάτω μέρος μιας ενιαίας πυραμίδας (επετηρίδας).

2ο ερώτημα: Συνιστά η ενοποίηση, κατά την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88Σ :

- α. προαγωγή των Ειρηνοδικών,**
- β. μετάταξη με εισφορά των οργανικών τους θέσεων ή**
- γ. άλλου είδους μεταβολή της υπηρεσιακής τους κατάστασης;**

Η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ προστέθηκε με την αναθεώρηση του 2001. Οι ερμηνευτικές δηλώσεις σε άρθρα του Συντάγματος είναι συνταγματικές διατάξεις ίσης τυπικής ισχύος με εκείνες που έχουν τη νομοτυπική μορφή άρθρου, παραγράφου ή εδαφίου του συνταγματικού κειμένου. Η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ αναφέρεται και ερμηνεύει την 6^η παράγραφο του ίδιου άρθρου (αμφότερα αναθεωρήθηκαν το 2001). Ως εκ τούτου, πρέπει να αναγνωστεί σε συνδυασμό με την τελευταία, που απαγορεύει ρητά τη μετάταξη δικαστικών λειτουργών. Ωστόσο, η απαγόρευση αυτή δεν είναι άνευ εξαιρέσεων.² Συγκεκριμένα, η ερμηνευτική δήλωση προβλέπει:

« Κατά την αληθινή έννοια του άρθρου 88, επιτρέπεται η ενοποίηση του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης και η ρύθμιση της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστικών λειτουργών του βαθμού αυτού, εφόσον προβλέπεται διαδικασία κρίσης και αξιολόγησης, όπως νόμος ορίζει.»

Συνεπώς, μετά την αναθεώρηση του 2001, επιτρέπεται πλέον ρητά από το Σύνταγμα η έκδοση (εκτελεστικού) του άρθρου 88 Σ νόμου, προκειμένου να

² Κατ' εξαίρεση επιτρέπεται μεταξύ παρέδρων σε Πρωτοδικεία και παρέδρων σε Εισαγγελίες, ύστερα από αίτηση των μετατασσομένων. Κατ' εξαίρεση, επίσης, είναι επιτρεπτή η δια προαγωγής μετάταξη δικαστών των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων στον βαθμό του Συμβούλου της Επικρατείας (άρθρο 88 παρ. 6 Σ). Περαιτέρω, το άρθρο 90 παρ. 5 Σ παρέχει τη δυνατότητα μετάταξης με προαγωγή μελών του Αρείου Πάγου στον βαθμό του Εισαγγελέως του Αρείου Πάγου, μελών του Ελεγκτικού Συνεδρίου στον βαθμό του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας παρά τω Ελεγκτικώ Συνεδρίω και Προέδρων Εφετών των Διοικητικών Δικαστηρίων στον βαθμό του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας στα Διοικητικά Δικαστήρια.

- ο πρώτον, ενοποιηθούν τα δικαστήρια του πρώτου βαθμού δικαιοδοσίας της πολιτικής δικαιοσύνης (Ειρηνοδικεία και Πρωτοδικεία) και
- ο δεύτερον, να ρυθμισθούν τα της υπηρεσιακής κατάστασης των δικαστών που υπηρετούν σε αυτά, μετά από αυτή την ενοποίηση, υπό την προϋπόθεση κρίσης και αξιολόγησής τους.

Η προσθήκη αυτής της ερμηνευτικής δήλωσης με την αναθεώρηση του Συντάγματος το 2001 ήταν αναγκαία, καθώς υπό την προηγούμενη διατύπωση της οικείας συνταγματικής διάταξης είχε κριθεί από τη διοικητική Ολομέλεια του Εφετείου Αθηνών και του Αρείου Πάγου ότι το ζήτημα αυτό δεν θα μπορούσε να λυθεί νομοθετικά,³ οπότε και αναβλήθηκε επ' αόριστον η σχετική νομοθετική πρωτοβουλία που είχε αναλάβει η τότε Κυβέρνηση στα τέλη του προηγούμενου αιώνα, το 1999.

Η ρητή πλέον πρόβλεψη στο Σύνταγμα της δυνατότητας αυτής αίρει οποιαδήποτε αμφισβήτηση ως προς το συνταγματικά επιτρεπτό και θεμιτό της ενοποίησης με κατάργηση των Ειρηνοδικείων και ένταξη τόσο των νυν υπηρετούντων Ειρηνοδικών όσο και των νυν υπηρετούντων Πρωτοδικών σε έναν ενιαίο πλέον υποκλάδο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης. Προκειμένου να συμβεί αυτό, απαιτείται διαδικαστικά η ψήφιση νόμου, καθώς εδώ ο εκτελεστικός νόμος πρέπει να είναι τυπικός και να ψηφισθεί από τη Βουλή.

Αξίζει να διευκρινιστεί ότι ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001 με την ερμηνευτική δήλωση δεν εισήγαγε μία ακόμη εξαίρεση στην απαγόρευση μετατάξεων, όπως αυτές ρητά προβλέπονται στο σώμα του άρθρου 88 παρ. 6 Σ (για παρέδρους σε Πρωτοδικεία και Εισαγγελίες). Προβαίνοντας σε μία συστηματική ερμηνεία της οικείας συνταγματικής διάταξης, μπορεί ευχερώς να συναχθεί το συμπέρασμα ότι, εάν επρόκειτο για μετάταξη, ως εξαίρεση στη γενική απαγόρευση, αυτή θα έπρεπε να προστεθεί ως εδάφιο γ' στο σώμα του άρθρου 88 Σ. Η μετάταξη, εξάλλου, διενεργείται, σύμφωνα με το άρθρο 90 παρ. 1 Σ, από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο και αφορά πάντοτε συγκεκριμένα πρόσωπα. Αντίθετα, εδώ δίδεται η δυνατότητα για «ενοποίηση» των δύο υποκλάδων, μία, δηλαδή, δομική, και όχι, καταρχήν, προσωποποιημένη αλλαγή, στη συγκρότηση της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης.

Πέραν τούτου, το γεγονός ότι πρόκειται για «ερμηνευτική δήλωση», επίσης, αποκλείει ερμηνευτικά ότι συνιστά *προσθήκη* εξαίρεσης ως προς την απαγόρευση των μετατάξεων. Επομένως, η αναθεωρητική Βουλή προέβη σε *αυθεντική ερμηνεία* του άρθρου 88 παρ. 6 Σ με τρόπο ρητό και αναντίλεκτο, διευκρινίζοντας ότι η τυχόν ενοποίηση επιτρέπεται κατά το

³ Διοικητική Ολομέλεια Εφετείου Αθηνών 6/1990 και διοικητική Ολομέλεια Α.Π. 7/1999.

Σύνταγμα, δεδομένου ότι δεν εμπίπτει στην απαγόρευση «μετατάξεων», κατά την ορθή κατανόηση της ερμηνευόμενης παραγράφου.

Σε αρμονία με τα παραπάνω, ο εκτελεστικός του Συντάγματος νόμος που μπορεί να εκδοθεί με βάση την ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88Σ θα εμπεριέχει γενική και αφηρημένη ρύθμιση με κανονιστικές συνέπειες και για τους δύο υφιστάμενους τη σήμερα υποκλάδους δικαστικών λειτουργιών της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, για την προσφορότερη και αποτελεσματικότερη οργάνωση του πρώτου βαθμού της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, την πιο εύρυθμη λειτουργία της τελευταίας και πληρέστερη ικανοποίηση του δικαιώματος δικαστικής προστασίας των πολιτών.

Δεν πρόκειται, βεβαίως, για κατάργηση των οργανικών θέσεων των Ειρηνοδικείων, αφού δεν ανήκουν τα τελευταία, όπως προσημειώθηκε, σε διακριτό 'κλάδο' της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, αλλά για ενοποίηση των οργανικών αυτών θέσεων στον ενιαίο πλέον υποκλάδο πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης. Εξ ου και δε θα υπάρξει απόλυση ή παύση των Ειρηνοδικών, που άλλωστε αποκλείεται βάσει της εγγύησης της ισοβιότητας, αλλά απλή μετακίνησή τους μαζί με τις οργανικές τους θέσεις. Σε κάθε περίπτωση, η ενοποίηση των δύο υποκλάδων σε έναν **δεν συνιστά «μετάταξη»** όλων των δικαστικών λειτουργιών (σημερινών Πρωτοδικών και Ειρηνοδικών), των οποίων οι οργανικές θέσεις θα ενοποιηθούν σε έναν ενιαίο υποκλάδο, για να χρειάζεται ατομική κρίση καθενός δικαστικού λειτουργού εξ αυτών.

Ομοίως, **ούτε ως προαγωγή μπορεί να νοηθεί** η ένταξη στον ενιαίο πλέον υποκλάδο, δοθέντος ότι πρόκειται σήμερα, υπό το ισχύον καθεστώς, για δύο διακριτούς υποκλάδους, ως ήδη τεκμηριώθηκε υπό το ερώτημα 1°. Συγκεκριμένα, κατά τον ισχύοντα νόμο, δεν προβλέπεται η δυνατότητα προαγωγής ενός Ειρηνοδίκη Α' τάξης σε Εφέτη, ακριβώς εξαιτίας της μη διαπερατότητας των δύο πυραμίδων (επετηρίδων) εξέλιξης. Η άρση αυτής της στεγανότητας αποτελεί, εξάλλου, ευλόγως αντικείμενο και περιεχόμενο της ίδιας της ενοποίησης.

Συνεπώς, ο τυπικός νόμος που θα ψηφιστεί, με τη γενική και αφηρημένη ρύθμιση που θα εμπεριέχει, θα ενοποιεί τους δύο υποκλάδους σε έναν υποκλάδο (διακριτό πλέον μόνον από την Εισαγγελία) με ενοποίηση των οργανικών θέσεων. Ως εκ τούτου, θα επιτρέπει, όπως θα τεκμηριωθεί παρακάτω, τις εκ των υστέρων «τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις» εντός αυτού με τα κριτήρια που θα θέσει ο νόμος και, πάντως, με προσωποποιημένες κρίσεις εκ μέρους του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου, κατ' άρθρο 90 παρ. 1 Σ. Στον υποκλάδο αυτόν θα υπάγεται το σύνολο των οργανικών θέσεων των σήμερα δύο διακριτών υποκλάδων. Η γενική και αφηρημένη αυτή ρύθμιση εγγυάται και ότι δεν θα προκληθούν αμφιβολίες σχετικά με την εξωτερική και εσωτερική ανεξαρτησία των δικαστών, και εξ αντανάκλασεως σχετικά με την αξιοπιστία της δικαιοσύνης.

Η απόφαση αυτή εναπόκειται, προφανώς, στην πολιτική βούληση του κοινού νομοθέτη, εφόσον το Σύνταγμα δεν επιτάσσει, αλλά επιτρέπει την ενοποίηση. Ωστόσο, η ρητή συνταγματική τυποποίηση δημιουργεί όχι μόνο μία δυνατότητα, της οποίας η συνταγματικότητα δεν μπορεί πλέον να αμφισβητηθεί από τα Δικαστήρια, αλλά και μία κατά τεκμήριο συνταγματική συναίνεση, εφόσον ο αναθεωρητικός νομοθέτης μερίμνησε να την επιτρέψει ρητά, αναγάγοντας τη νομιμότητα και νομιμοποίηση μιας τέτοιας μεταρρύθμισης σε αντικείμενο του ίδιου του Συντάγματος και της συναίνεσης που η αναθεώρησή του απαιτεί. Η μεταρρύθμιση αυτή, εξάλλου, προτείνεται και από την Παγκόσμια Τράπεζα σε σχετικό πόρισμά της, που προτείνει την ανακατανομή των οργανικών θέσεων και την ενοποίηση των Ειρηνοδικείων με τα Πρωτοδικεία, προκειμένου να εξισωθεί ο φόρτος εργασίας μεταξύ αυτών των δύο υποκλάδων, να μειωθεί ο χρόνος εκδίκασης και να εξορθολογιστεί το κόστος των δικαστικών υποθέσεων.

Όπως ήδη τονίστηκε, η κρίση και αξιολόγηση δεν αφορούν την ενοποίηση αυτή καθαυτήν (πρώτο στάδιο), που θα πρέπει να γίνει αυτομάτως ως ανωτέρω με μεταφορά των θέσεων και την τοποθέτηση των νυν Ειρηνοδικίων στις ήδη καταληφθείσες βαθμίδες ως αυτόθροη συνέπεια της μεταφοράς αυτής, αλλά το δεύτερο στάδιο, μετά την ενοποίηση. Η αντίθετη ερμηνευτική εκδοχή, που θα ήθελε την κρίση και αξιολόγηση ήδη από το πρώτο στάδιο, θα ερχόταν σε αντίθεση με τη συνταγματική εγγύηση περί προσωπικής ανεξαρτησίας που προσφέρει το Σύνταγμα, καθώς θα άφηνε ανοικτή την πιθανότητα Ειρηνοδίκης να κριθεί ως ακατάλληλος να συνεχίσει να υπηρετεί μετά την ενοποίηση. Μία τέτοια κρίση θα προσέκρουε στην ισοβιότητα των δικαστών, στους οποίους ανήκουν και οι Ειρηνοδίκες, και τις συνταγματικές εγγυήσεις που τους συνοδεύουν. Θα οδηγούσε, δηλαδή, σε συνταγματική μη αποδεκτή ερμηνευτική εκδοχή, και γι' αυτό, με την μέθοδο της απαγωγής εις άτοπον θα πρέπει να απορριφθεί. Άλλωστε, και δικαιοπολιτικά, η ίδια η πρωτοβουλία του νομοθέτη για ενοποίηση προϋποθέτει την καταρχήν κρίση ότι ο υποκλάδος των Ειρηνοδικίων στελεχώνεται από δικαστές που έχουν ήδη κριθεί (μία ή περισσότερες φορές), εξ ου και δεν τίθεται θέμα εξαρχής αξιολόγησης ενός εκάστου ως προς τη βαθμίδα που ήδη κατέχει μετά από προσωποποιημένη κρίση.

Η μετέπειτα πορεία των νυν Ειρηνοδικίων μετά την ενοποίηση και την τοποθέτησή τους στη σήμερα κατεχόμενη βαθμίδα τους θα κρίνεται κατά περίπτωση, εξατομικευμένα, από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, κατ' άρθρο 90 Σ, σύμφωνα με τα οριζόμενα από τον νόμο κριτήρια, και δεν μπορεί να περιορίζεται στον α' βαθμό. Με άλλα λόγια, η ενοποίηση του α' βαθμού, την οποία επιτρέπει η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ, αφορά την πρώτη φάση, που συντελείται με απόφαση του νομοθέτη, όχι όμως και τη μετέπειτα εξέλιξή του, που θα γίνεται με τα κριτήρια του νόμου βάσει κρίσης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

Η απόφαση περί ενοποίησης, η οποία εναπόκειται στην πολιτική εξουσία, ουδόλως συνιστά παρέμβαση στην ανεξαρτησία της δικαιοσύνης. Και αυτό επειδή η ανεξαρτησία της

δικαστικής έναντι της νομοθετικής και εκτελεστικής εξουσίας, ως απόρροια και έκφανση της θεμελιώδους αρχής του κράτους δικαίου και της διάκρισης των εξουσιών αφορά την επιτέλεση του δικαστικού έργου και δεν εκτείνεται μέχρι του σημείου της «αυτονομίας» της έναντι αυτών, ήτοι της θέσπισης εξ οικείων οργάνων των νόμων, δηλαδή των γενικών και αφηρημένων ρυθμίσεων για τη συγκρότηση και τη δόμηση του δικαστικού συστήματος. Η τελευταία αρμοδιότητα ανήκει άνευ ετέρου στην αρμοδιότητα της νομοθετικής εξουσίας, ασκείται δε βάσει των σχετικών προτάσεων εκ μέρους της έχουσας (επίσης) τη νομοθετική πρωτοβουλία Κυβέρνησης. Όλες δε οι εξουσίες οφείλουν να κινούνται στο πλαίσιο του Συντάγματος και να υπακούν στις δικές του επιταγές, μεταξύ των οποίων είναι, ως προελέχθη, και η ερμηνευτική δήλωση του άρθρου 88 Σ, που ρητά επιτρέπει τη λήψη της απόφασης για ενοποίηση και αφορά, κατά τα ως άνω αναλυθέντα, τη δομή της δικαστικής εξουσίας, καταλείποντας, πάντως, στο επόμενο στάδιο, μετά την ενοποίηση, τις ατομικές περί προαγωγών κλπ κρίσεις στο Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Συνεπώς, κατά το δεύτερο στάδιο της υλοποίησής της, η ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ *πρέπει να συνδυαστεί* ερμηνευτικά με το άρθρο 90 παρ. 1 Σ που προβλέπει:

«Άρθρο 90: (Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο)

1. Οι προαγωγές, τοποθετήσεις, μεταθέσεις, αποσπάσεις και μετατάξεις των δικαστικών λειτουργιών ενεργούνται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από απόφαση ανώτατου δικαστικού συμβουλίου.»

Οπότε, *μετά την ενοποίηση*, την οποία αποφασίζει ο νομοθέτης, οι επόμενες εξελίξεις (όπως οι προαγωγές) των δικαστικών λειτουργιών, εντός της ενιαίας ή μεταξύ τυχόν παράλληλων επετηρίδων, συνιστούν πράξεις προσωποποιημένες, που διενεργούνται κατόπιν απόφασης του Ανώτατου Δικαστικού Συμβουλίου.

Συνεπώς, η απάντηση στο ερώτημα Α2 είναι ότι:

Με τη γενική και αφηρημένη αυτή ρύθμιση περί ενοποίησης του πρώτου βαθμού πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης δε διενεργείται ούτε μετάταξη ούτε προαγωγή των δικαστικών λειτουργιών (νυν υπηρετούντων Ειρηνοδικών ή Πρωτοδικών), αλλά δομείται το δικαστικό σύστημα με τη μεταφορά όλων των οργανικών θέσεων σε έναν, πλέον, υποκλάδο της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, ώστε εφεξής να πληρούνται με κριτήρια ενιαία. Οι εξατομικευμένες κρίσεις προαγωγής θα ακολουθήσουν την ενοποίηση και θα διενεργούνται σε ατομική βάση, ως ορίζει το άρθρο 90 παρ. 1 Σ, από το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο. Κατά συνέπεια, η νομοθετική εξουσία δεν παρεμβαίνει στις εκεί προβλεπόμενες αρμοδιότητες, που συνιστούν έκφανση της δικαστικής ανεξαρτησίας και είναι εξατομικευμένες, αλλά αποφασίζει, κατά τη συνταγματική της αρμοδιότητα και με βάση την πολιτική της βούληση

και κρίση, σχετικά με τη δομή της δικαιοσύνης, για την εξυπηρέτηση του συνταγματικά θεμιτού σκοπού της πιο εύρυθμης απονομής της.

B. Μετά την ενοποίηση:

1^ο ερώτημα: Επιβάλλει το Σύνταγμα τη διατήρηση του ισχύοντος βαθμολογικού (άρθρο 66 παρ. 2 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ.) και μισθολογικού καθεστώτος (ν.3205/03 κ ν.2521/97) των Ειρηνοδικών;

Η ιδιαίτερη θέση των δικαστικών λειτουργών εξαιτίας του κομβικού τους ρόλου στην απονομή δικαιοσύνης, ως τρίτου πυλώνα της κρατικής εξουσίας και ως εγγυητών του κράτους δικαίου, επιβάλλει τις εγγυήσεις της προσωπικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας, έκφανση της πρώτης δε είναι και ένα ιδιαίτερο υπηρεσιακό και μισθολογικό καθεστώς που δεν μπορεί να χειροτερεύσει για λόγους που συνάπτονται με αλλαγές στην οργάνωση της δικαιοσύνης.

Κρίσιμο στοιχείο κατά τον υπηρεσιακό βίο των δικαστικών λειτουργών είναι η αρχαιότητα. Η σημασία της έγκειται στην τακτοποίηση των σχέσεων με τρόπο αντικειμενικό και αναμφισβήτητο, τυποποιείται δε και απορρέει από την αναφορά σε αυτήν σε ειδικά χωρία του συνταγματικού κειμένου, εκεί όπου άλλο κριτήριο δεν χωρεί εφόσον πρόκειται για ίδιας βαθμίδας δικαστικούς λειτουργούς (βλ. άρθρα 86 παρ. 4, 88 παρ. 7 και 100 παρ. 2 Σ). Ιδίως, μάλιστα, αν, όπως στη συγκεκριμένη περίπτωση, πρόκειται -και αυτή είναι εξάλλου η ratio της ενοποίησης- για μία αλλαγή που θα επάγεται περισσότερες υποχρεώσεις και καθήκοντα με εμπλουτισμό της δικαιοδοσίας των νυν υπηρετούντων Ειρηνοδικών. Με άλλα λόγια, δεν μπορεί μία αναβάθμιση στα έργα τους να συνοδεύεται από μία υποβάθμιση στο βαθμολογικό και μισθολογικό καθεστώς τους, καθώς αυτό θα έπληττε αυθαίρετα το κύρος τους ως δικαστικών λειτουργών και, κατά συνέπεια, το κύρος της δικαιοσύνης και την εμπιστοσύνη των διαδίκων στο έργο τους.

Εφόσον πρόκειται για ενοποίηση (και όχι μετάταξη ή προαγωγή), θα πρέπει να γίνουν σεβαστοί οι τη σήμερα ισχύοντες βαθμοί στα πολιτικά και ποινικά δικαστήρια, οι οποίοι προβλέπονται ως εξής:⁴

- i. Πρόεδρος του Αρείου Πάγου και Εισαγγελεύς του Αρείου Πάγου,

⁴ Φ. Σπυρόπουλος, *Συνταγματικό Δίκαιο*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Σάκκουλας 2020, 2^η εκδ., σελ. 434.

- ii. Αντιπρόεδρος του Αρείου Πάγου, Αρεοπαγίτης και Αντεισαγγελεύς του Αρείου Πάγου,
- iii. Πρόεδρος Εφετών και Εισαγγελεύς Εφετών,
- iv. Εφέτης και Αντεισαγγελεύς Εφετών,
- v. Πρόεδρος Πρωτοδικών, Εισαγγελεύς Πρωτοδικών και Ειρηνοδίκης Α΄ τάξης,
- vi. Πρωτοδίκης, Αντεισαγγελεύς Πρωτοδικών και Ειρηνοδίκης Β΄ τάξης,
- vii. Πάρεδρος Πρωτοδικών, Πάρεδρος Εισαγγελίας και Ειρηνοδίκης Γ΄ τάξης,
- viii. Ειρηνοδίκης Δ΄ τάξης.

Αυτό θεσπίζεται ρητά στο άρθρο 66 (Βαθμοί ιεραρχίας - Αντιστοιχία – Προβάδισμα του δικαστικών λειτουργιών) Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ., παρ. 2, που προβλέπει ότι:

«2. Εξομοιώνονται βαθμολογικά:

α) ... β) ... γ) ... δ) ... ε) ...

στ) οι πρόεδροι και οι εισαγγελείς πρωτοδικών, οι πρόεδροι πρωτοδικών διοικητικών δικαστηρίων και οι ειρηνοδίκες Α΄ τάξης,

ζ) οι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, οι πρωτοδίκες, οι αντεισαγγελείς πρωτοδικών, οι πρωτοδίκες των διοικητικών δικαστηρίων και οι ειρηνοδίκες Β΄ τάξης,

η) οι δόκιμοι εισηγητές του Συμβουλίου της Επικρατείας, του Ελεγκτικού Συνεδρίου και της Γενικής Επιτροπείας της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, οι πάρεδροι πρωτοδικείου, οι πάρεδροι εισαγγελείς, οι πάρεδροι πρωτοδικείου των διοικητικών δικαστηρίων και οι ειρηνοδίκες Γ΄ τάξης.

3. Μεταξύ των δικαστικών λειτουργιών που ανήκουν στην ίδια βαθμίδα εξομοίωσης, προβαδίζει ο αρχαιότερος στον βαθμό με την εξής σειρά:

α) δικαστές, πλην ειρηνοδικών,

β) εισαγγελείς,

γ) επίτροποι,

δ) ειρηνοδίκες.»

Ωστόσο, αν η ενοποίηση γίνει με ενιαία επετηρίδα, θα πρέπει να διενεργηθεί κατά το προηγούμενο σχήμα, διορθωμένο με βάση την ιδιότητα των Ειρηνοδικών τάξης Γ΄ και Δ΄ ως τακτικών δικαστών και την αρχαιότητα των δικαστικών λειτουργιών.

Έτσι, οι Ειρηνοδίκες Γ΄ και Δ΄ τάξης δεν θα ήταν συνταγματικά επιτρεπτό να τοποθετηθούν στη βάση της βαθμίδας στην οποία *τώρα*, στο πλαίσιο διακριτών υποκλάδων, προβλέπεται ότι αντιστοιχούν, δηλαδή κάτω από όλους τους Παρέδρους Πρωτοδικών, ως να υπήρχε κάθετη ιεραρχία μεταξύ των δύο υποκλάδων, καθώς στην περίπτωση των Ειρηνοδικών πρόκειται για ισόβιους δικαστές, σε αντίθεση με τους Παρέδρους. Η ισοβιότητα δεν είναι, βεβαίως, αυτοσκοπός, αλλά παρακολούθημα της ιδιότητας του τακτικού δικαστή, που χαρακτηρίζει τους Ειρηνοδίκες -σε αντιδιαστολή με την περίοδο δοκιμαστικής υπηρεσίας των Παρέδρων, που ως προς αυτή ομοιάζουν με τους δόκιμους Ειρηνοδίκες, σηματοδοτεί, ωστόσο, ως έκφραση της συνταγματικής εγγύησης της προσωπικής ανεξαρτησίας των

σημαίνουντα ρόλο του δικαστικού λειτουργού που την απολαύει. Συνεπώς, σύμφωνα με τα δύο προαναφερθέντα κριτήρια που συνάγονται από τις οικείες συνταγματικές διατάξεις (ισοβιότητα και αρχαιότητα), οι Ειρηνοδίκες Δ' θα πρέπει να τοποθετηθούν στη βάση της επετηρίδας των Πρωτοδικών και οι Ειρηνοδίκες Γ' θα πρέπει να αντιστοιχούν σε Πρωτοδίκους που έχουν έναν αριθμό χρόνων προϋπηρεσίας.

Οι Ειρηνοδίκες Β' τάξης θα πρέπει να τοποθετηθούν εμβόλιμα, λαμβανομένης υπόψη της προϋπηρεσίας τους, και να αντιστοιχούν σε Πρωτοδίκους που έχουν προϋπηρεσία περισσότερων χρόνων σε σχέση με τους Ειρηνοδίκους Γ'. Και, τέλος, οι Ειρηνοδίκες Α' τάξης θα πρέπει να τοποθετηθούν στη βάση της βαθμίδας στην οποία ανήκουν ήδη, δηλαδή αυτή των Προέδρων Πρωτοδικών.

Πολλώ δε μάλλον, ευθέως και κατάφωρα αντισυνταγματική θα ήταν η τοποθέτηση όλων συλλήβδην των νυν υπηρετούντων Ειρηνοδικών στη βάση ολόκληρης της κύριας (γενικής) επετηρίδας, καθώς αυτό θα ερχόταν σε ευθεία αντίθεση όχι μόνο με τη συνταγματικά κατοχυρωμένη έννοια και σημασία της «αρχαιότητας», η σημασία της οποία αναγνωρίζεται και συνταγματικά, όπως ήδη σημειώθηκε παραπάνω, αλλά και με την αρχή της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 Σ) τόσο μεταξύ των δικαστικών λειτουργών των διακριτών σήμερα υποκλάδων της πολιτικής δικαιοσύνης, όσο και μεταξύ των σήμερα υπηρετούντων Ειρηνοδικών, καθώς όλοι οι τελευταίοι θα τοποθετούνταν, αδιακρίτως και παρά τη μέχρι τη σήμερα κατεχόμενη τάξη τους στην ίδια εισαγωγική βαθμίδα. Και αυτό παρά το γεγονός ότι, όπως συνάγεται από το σύνολο των διατάξεων του Τμήματος Ε' του Συντάγματος περί δικαστικής εξουσίας, ο συνταγματικός νομοθέτης απέβλεψε στη στελέχωση της δικαιοσύνης με δικαστικούς λειτουργούς περισσότερων βαθμών (βλ και ΣτΕ 851/2011, Τμήμα Γ' παρ. 6).

Συνεπώς, η απάντηση στο ερώτημα Β1 είναι ότι:

Οι συνταγματικές εγγυήσεις περί δικαστικής ανεξαρτησίας, σε συνδυασμό με την αρχή της (αναλογικής) ισότητας επιβάλλουν τη διατήρηση του ισχύοντος ή αντίστοιχου αναλογικά με το ισχύον μισθολογικού και βαθμολογικού καθεστώτος των νυν υπηρετούντων Ειρηνοδικών, σε ευθεία αναλογία με τα νέα καθήκοντά τους, κατά τη σαφή επιταγή του άρθρου 88 παρ.2 Σ.

2° ερώτημα: Ποιες οι συνταγματικές προϋποθέσεις, τα όρια και τα κριτήρια σχετικά με την υπηρεσιακή (ιδίως βαθμολογική) εξέλιξη των Ειρηνοδικών; Είναι συνταγματικά επιτρεπτή η συγκρότηση ειδικής (παράλληλης ως προς την κοινή) επετηρίδας που οδηγεί σε νεοπαγείς ανώτερες θέσεις;

Όπως ήδη αναλύθηκε παραπάνω, ο εκτελεστικός του άρθρου 88 Σ (ερμηνευτική δήλωση) νόμος θα ρυθμίσει, πρώτον, την ενοποίηση του πρώτου βαθμού της πολιτικής δικαιοσύνης,

και δεύτερον, την υπηρεσιακή κατάσταση των υπηρετούντων σε αυτόν δικαστικών λειτουργών. Η συνταγματική αυτή εξουσιοδότηση εκ μέρους του αναθεωρητικού νομοθέτη διέπεται από μία ρητά προσδιορισμένη προϋπόθεση που τυποποιείται στο ίδιο το άρθρο 88 Σ (ερμηνευτική δήλωση) και αφορά την πρόβλεψη «διαδικασίας κρίσης και αξιολόγησης», όχι προφανώς για την ενοποίηση (που, όπως είναι σαφές, συνιστά κανονιστική ρύθμιση για τους δύο υποκλάδους), αλλά για κάθε περαιτέρω κρίση με σκοπό την προαγωγή.

Αναντίρρητο κριτήριο επί του οποίου ερείδεται η οργάνωση της Δικαιοσύνης, που επηρεάζει καθοριστικά, κατά τον νόμο και την πάγια δικαστική πρακτική, τις μεταξύ δικαστικών λειτουργών υπηρεσιακές σχέσεις καθ' όλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους, είναι η αρχαιότητα. Ο σεβασμός και η τήρηση αυτής θεωρείται ευλόγως αναφαίρετη εγγύηση εύρυθμης λειτουργίας των δικαστηρίων, μέσω και της διασφάλισης αφενός του κύρους των δικαστικών λειτουργών αφετέρου των συναδελφικών και ειρηνικών μεταξύ τους σχέσεων σε κλίμα εμπιστοσύνης και συνεργασίας, χωρίς ανταγωνισμούς που θα υπέσκαπταν την εμπιστοσύνη των διαδίκων απέναντι στους δικαστικούς λειτουργούς. Κατά συνέπεια, η αρχαιότητα, δηλαδή η θέση του δικαστή (οποιοδήποτε κλάδου εκ των τριών προαναφερθέντων) στην επετηρίδα, ακολουθεί τον δικαστή καθ' όλη τη σταδιοδρομία του, αποτρέπει τις αυθαιρεσίες και επιβεβαιώνεται κατά τις διαδοχικές κρίσεις αυτού από τα οικεία Δικαστικά Συμβούλια (βλ και άρθρο 65 Κ.Ο.Δ.Κ.Δ.Λ).

Ο νομοθέτης μπορεί, όμως, και πρέπει, να προβλέψει περαιτέρω και τα κριτήρια με βάση τα οποία θα γίνει η εξατομικευμένη πλέον κρίση και αξιολόγηση κάθε δικαστή (πρώην Ειρηνοδίκη). Η εξέλιξη -μετά την ενοποίηση- στον επόμενο βαθμό / στους επόμενους βαθμούς θα στηρίζεται σε εξατομικευμένες κρίσεις επί τη βάση των κριτηρίων που θα θέσει ο νόμος. Άρα, η ερμηνευτική δήλωση εξουσιοδοτεί τον νομοθέτη να διαφοροποιήσει, αν το θεωρεί σκόπιμο, τα κριτήρια επί των οποίων θα γίνεται η αξιολόγηση και κρίση, λαμβάνοντας υπόψη τη «γενεαλογία» των υπαγόμενων πλέον στον ίδιο υποκλάδο δικαστικών λειτουργών α' βαθμού. Δηλαδή, ο νόμος θα πρέπει να ορίσει συγκεκριμένες διαδικασίες και προσόντα, με τα οποία οι πρώην Ειρηνοδίκες θα μπορούν να προάγονται σε επόμενους βαθμούς, ακόμη και σε βαθμό Εφέτη ή Προέδρου Εφετών.

Στο πλαίσιο αυτό, η ρητή συνταγματική εξουσιοδότηση σημαίνει ότι ο νομοθέτης μπορεί να θεσπίσει και διαφορετικές διαδικασίες από αυτές που ισχύουν ήδη για τους υπηρετούντες Πρωτοδίκες, π.χ. την υποχρεωτική παρακολούθηση σεμιναρίων και επιμόρφωσης, επιστημονικής επάρκειας κλπ, πέραν της αξιολόγησης της ποιοτικής και ποσοτικής επίδοσής τους μέχρι τούτου του σημείου της κρίσης τους, στο πλαίσιο πάντοτε των συνταγματικών επιταγών και της αρχής της αναλογικότητας.

Η διαδικασία αυτή κρίσεων θα πρέπει να είναι προσωποποιημένη και να συνάπτεται με τη βούληση και την ικανότητα των δικαστικών λειτουργών να ανταποκριθούν στις αυξημένες

απαιτήσεις των επόμενων βαθμίδων, προς όφελος πάντα της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης,. Ο νομοθέτης μπορεί να προβλέψει ότι η αξιολόγηση αυτή θα βασίζεται στην απόδοση του πρώην Ειρηνοδίκη, μετά από επιμόρφωση και δοκιμαστική περίοδο, ιδίως, για παράδειγμα, σε ό,τι αφορά την ποινική δικαιοσύνη.

Η ενοποίηση, σε κάθε περίπτωση, είναι έννοια λειτουργική που αφορά την υπηρεσία, δηλαδή την απονομή της δικαιοσύνης και αποσκοπεί στην ελάφρυνση του κλάδου της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης και την ορθολογική κατανομή της δικαστηριακής ύλης, μέσα από την ανάληψη σεβαστού αριθμού δικαιοδοτικών αντικειμένων από τους πρώην Ειρηνοδίκες.

Ειδικότερα, το μοντέλο ενοποίησης που εντέλει θα υιοθετηθεί οφείλει να υπηρετεί επιβεβλημένους ή, έστω, θεμιτούς συνταγματικά στόχους, που συνιστούν εκφάνσεις της εύρυθμης λειτουργίας της δικαιοσύνης σε συνάρτηση με την πληρέστερη προστασία του δικαιώματος των διοικουμένων και διαδίκων σε δίκαιη δίκη. Κατά την πάγια νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η έννοια της δίκαιης δίκης εμπεριέχει και την εντός ευλόγου χρόνου ολοκλήρωση της δίκης και άρση της δικαστικής εκκρεμότητας. Στη δικαστική πράξη, ωστόσο, αποτελεί κοινό τόπο ότι παρατηρούνται καθυστερήσεις, όπως έχει καταγραφεί και στην έκθεση JUSTICE SCOREBOARD 2020. Η έκθεση αυτή καταγράφει για την Ελλάδα τον υψηλότερο χρόνο διάρκειας της δίκης για τις εν επιδικία αστικές και εμπορικές υποθέσεις στον πρώτο βαθμό για το έτος 2019⁵. Συνεπώς, η ενοποίηση του α' βαθμού πολιτικής δικαιοσύνης και ο τρόπος με τον οποίο αυτός θα υλοποιηθεί από τον νομοθέτη θα πρέπει να υπηρετεί αυτόν τον διττό στόχο: αφενός την όσο το δυνατόν πιο εύρυθμη λειτουργία της δικαιοσύνης αφετέρου την πλήρωση των προϋποθέσεων για δίκαιη δίκη, άρα και ταχύρρυθμη επίλυση των δικαστικών διαφορών, αμφότερα αναφαίρετα συστατικά της θεμελιώδους συνταγματικής αρχής του κράτους δικαίου.

Το οργανωτικό μοντέλο που θα επιλέξει ο νομοθέτης μπορεί προφανώς να επιλεγεί ανάμεσα σε μια σειρά επιτρεπόμενων μοντέλων, τα οποία όμως μπορούν να κριθούν και να συγκριθούν μεταξύ τους με βάση τους ως άνω συνταγματικά επιτασσόμενους στόχους από τους οποίους απορρέουν συναφή κριτήρια. Σε κάθε περίπτωση, οι αρχές της αξιοκρατίας, της ισότητας, της προστατευόμενης εμπιστοσύνης και της αναγνώρισης της αρχαιότητας, ως αναφαίρετου στοιχείου της προσωπικής ανεξαρτησίας των δικαστικών λειτουργών, επιτάσσουν τη θεσμική δυνατότητα υπηρεσιακής εξέλιξης, τουλάχιστον, κατά τα σήμερα ισχύοντα.

⁵ βλ Π. Λυμπερόπουλος, Επιτάχυνση της απονομής της Δικαιοσύνης και μεταρρυθμίσεις, *Ελλάνη* 1/2023.307.

Βεβαίως, είναι συνταγματικά ανεκτά περισσότερα μοντέλα εσωτερικής δομής των δικαστών που θα υπηρετούν, μετά την ενοποίηση, στην πολιτική και ποινική δικαιοσύνη.

Με βάση τις συνταγματικές προκείμενες που ορίστηκαν παραπάνω, συνταγματικά προτιμότερη, ως περισσότερο λειτουργική καθότι συνδυάζει εγγυήσεις ταχύτερης παροχής δικαιοσύνης και εχέγγυα της ποιότητας των δικαστικών λειτουργιών, εμφανίζεται μία δομή που θα εκκινεί από τη σημερινή λειτουργική διαφοροποίηση Ειρηνοδικών και Πρωτοδικών, δηλαδή ένα δυϊστικό σχήμα, σε ό,τι αφορά την πυραμίδα. Η παράλληλη πυραμίδα (επετηρίδα) υπό τη μορφή ενός υπηρεσιακού, αλλά όχι πλέον λειτουργικού δυϊσμού της πολιτικής και ποινικής δικαιοσύνης, θα σήμαινε ότι οι θέσεις κάθε βαθμίδας προβλέπονται ανεξάρτητα στην κάθε μία, σύμφωνα με τις ειδικότερες ανάγκες της απονομής δικαιοσύνης και την υπηρεσιακή εξέλιξη των δικαστικών λειτουργιών, και λαμβανομένης υπόψη της υποχρέωσης διατήρησης της δυνατότητας υπηρεσιακής εξέλιξης σε αμφότερες τις πυραμίδες.

Ωστόσο, προκειμένου να υπηρετηθούν καλύτερα και γρηγορότερα οι συνταγματικοί στόχοι της ταχείας και ποιοτικής απονομής δικαιοσύνης, αλλά και να λαμβάνεται υπόψη η αρχή της αξιοκρατίας, κρίσιμο είναι ο νομοθέτης να επιτρέπει τις μετακινήσεις από την προσωρινή προς τη γενική, ενιαία και τελικώς διαμορφωθσόμενη επετηρίδα. Στο πλαίσιο αυτό, ο νομοθέτης μπορεί να ορίσει -ή και όχι- ένα μέγιστο ποσοστό τοιαύτων επιτρεπόμενων μετακινήσεων. Η δυνατότητα μετακίνησης παρέχει κίνητρα βελτίωσης στους (πρώην) Ειρηνοδίκες και η βελτίωση αυτή αντανακλάται στην ίδια την ποιότητα της δικαιοσύνης. Επιπλέον, οι ευκαιρίες εξέλιξης ανταποκρίνονται στην αρχή της αξιοκρατίας και της ίσης ηθικής αξίας όλων των δικαστικών λειτουργιών, αρχή που εναρμονίζεται με το ιδιαίτερο θεσμικό κύρος αυτών και την (εσωτερική) λειτουργική τους ανεξαρτησία, η οποία αποτέλεσε και τον πρώτο άξονα για τη συνταγματική αναθεώρηση του 2001⁶).

Κάθε τέτοια μετακίνηση, θα στηρίζεται, πάντως, σε μία εξατομικευμένη κρίση, κατά τα οριζόμενα, στην ερμηνευτική δήλωση στο άρθρο 88 Σ και με κριτήριο τις ανάγκες της δικαιοσύνης, μπορεί δε ο νομοθέτης, όπως ήδη σημειώθηκε, να θέτει ως προϋπόθεση τη μετεκπαίδευση, προϋπηρεσία και αξιολόγηση της ποιοτικής και ποσοτικής απόδοσης των επιθυμούντων και αιτούντων τη μετακίνηση πρώην Ειρηνοδικών. Τις σχετικές κρίσεις θα διενεργεί, κατ' άρθρο 90 παρ. 1 Σ, το Ανώτατο Δικαστικό Συμβούλιο, προς περιφρούρηση της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης, όπως ήδη σημειώθηκε στην ως άνω απάντηση στο ερώτημα Α2 της παρούσας. Η παροχή αυτού του κινήτρου, εξάλλου, συνιστά σημαντικό εργαλείο για τη βελτίωση του δικαιοδοτικού έργου των νυν Ειρηνοδικών και την πληρέστερη και σε βάθος αξιολόγηση της ποιοτικής απόδοσης όλων, τουλάχιστον όλων όσοι θα επιθυμούν την ένταξη

⁶ Ευ. Βενιζέλος, *Το αναθεωρητικό κεκτημένο*, Αθήνα-Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλας 2002, σελ. 326, 336.

τους στην κύρια επετηρίδα, και άρα την άνοδο της ποιοτικής στάθμης της δικαιοσύνης εν γένει.

Το δυϊστικό αλλά ανοικτό αυτό σύστημα παράλληλων συγκοινωνουσών επετηρίδων, χωρίς στεγανότητα, με δυνατότητα ένταξης από την ειδική στη γενική επετηρίδα βάσει βούλησης και ικανότητας / αξιολόγησης, ευνοείται από το Σύνταγμα, ως μεταβατικό στάδιο μέχρι την πλήρη ενσωμάτωση όλων των δικαστικών λειτουργιών στη μία τελική επετηρίδα. Και αυτό, επειδή υπακούει στις προϋποθέσεις της ερμηνευτικής δήλωσης του άρθρου 88 Σ, υπηρετεί τη λειτουργικότητα της δικαιοσύνης, μέσω τόσο της περιφρούρησης της εργασιακής ειρήνης και συνεργασίας μεταξύ των μέχρι σήμερα διακριτών υποκλάδων όσο και της παροχής κινήτρων βελτίωσης και καλύτερης απόδοσης στους (πρώην) Ειρηνοδίκες, και, τέλος, θωρακίζει το θεσμικό κύρος των δικαστών, ούτως ενισχύοντας την αξιοπιστία της δικαιοσύνης και την εμπιστοσύνη των διοικουμένων σε αυτόν τον κρίσιμο για το κράτος δικαίου θεσμό.

Συνεπώς, με βάση τα παραπάνω, η απάντηση στο ερώτημα Β2 είναι ότι:

Η υπηρεσιακή και βαθμολογική κατάσταση των νυν Ειρηνοδικών απορρέει από την αρχή του κράτους δικαίου που επιτάσσει την υπηρέτηση και εξασφάλιση μιας λειτουργικής και εύρυθμης απονομής δικαιοσύνης, λαμβανομένης υπόψη αφενός της αρχής της προσωπικής ανεξαρτησίας, που θωρακίζει θεσμικά την υπηρεσιακή και μισθολογική τους μεταχείριση με βάση της συνολική τους υπηρεσία, αφετέρου της αρχής της ισοτιμίας προς τους λοιπούς δικαστικούς λειτουργούς της κύριας (γενικής) επετηρίδας. Και αυτό ανεξάρτητα από το σχήμα που εντέλει θα επιλεγεί.

Συνεπώς, εφόσον ο νομοθέτης κρίνει κυριαρχικά ότι δεν υποσκάπτεται το λειτουργικό έργο της δικαιοσύνης, κρίση ιδιαίτερως πειστική, εφόσον συνοδεύεται και από κατανομή αντικειμένων (δικαιοδοσία), μπορεί να συστήσει, ως μέτρο μεταβατικό, (δηλαδή, είτε μέχρι την απορρόφηση των πρώην ειρηνοδικών στη γενική επετηρίδα, είτε μέχρι την αφυπηρέτησή τους εάν δε μεταφερθούν όλοι ή κανείς στη γενική επετηρίδα) δύο παράλληλες υπηρεσιακές πυραμίδες (επετηρίδες), εφόσον, πάντως, παρέχει δυνατότητα μετακίνησης και ακώλυτης εξέλιξης στους περαιτέρω βαθμούς.

Θεσσαλονίκη, 22/01/2024

Η γνωμοδοτούσα

Τριανταφυλλιά (Λίνα) Παπαδοπούλου